

М. Жирош:

КЕРЕСТУРСКИ ПАРОХИЯНЕ И ГОРНІ РУСКИ КРАЇ

– Загальни риси –

Русини були жителе Київської Руси. По препаданню їх держави и иснованя Галицко-Волинського князівства менша часц Русиных ище об'єдинена по 1340. рок, а после того часу остали роз'єдинени аж по нешкайши дні. Нестало Київської Руси, нестало Галицко-Волинської держави и приходзи до одніманя руских жемох з боку сушєдних державох: Польської, Литванії, Мадярської. И ведно з тим “триманє Русиных за своїх” на завжатих жемох.

Традиция и историйни жридли твердза же Литванци були найвигоднейши панове Русином. Вони ше не мишали до духовного и традицийного руского народного живота. Поляки уж були иншаки. Намагали ше на шицки способи пременїц Русином їх виру. То ше им з велькей часци и удало[1]. Тоти їх намаганя поспишени и пре нетолеранцию медзи православнима и грекокатолїками после прилапйованя Брєст-Литовської унії 1596. року. (Латинска перемисьска дисцєзия, як твердза ватикански жридли мала 1324 року всего 14 костелів и тилькиж свяюеників, а українска перемисьска єпархия ше в р. 1660 мала 3.400 церков и 3.000.000 душ. ...в року 1879 мала перемисьска єпархия всего 1191 церков и 856.985 душ. Одже лишилась лєдвѣ третина стану єпархії з р. 1660.)

Воєни зраженя, феудални гнет, селянски бунти и вирска нетолерантносц, та и угроженосц од татарских нападох, попри організованих прєсєльованьох - спричиньовали рухомосц руского жительствова, насампредз на юг до Карпатох и далєй до Угорского кральовства, котрє було у тот час по вирских питаньох толерантнейше.

Руске крайняцке жительство жило помишанє з польским и заєдніцки живот найвєцєй ше одражел у медзисобних бєшєдних пожичкох, у зблїжованю рускей и польскей народней бєшєди, пребераню словох и уєдначованю бєшєдного наглашованя-дикції. Уж зоз таку руско-польску бєшєду и дикцию, прєселєую дзєпєєдни часци Русиных на южни бок Карпатох и удомюю ше у горніх угорских карпатских комитатох. (*) У нових медзисобних контактах зоз словацким жительством, збогацую свою лєксикку. У дальшим спущованю на юг приходзи до медзисобних контактах з мадярским и нємецким жительством, а и ище баржєй юговосточнейше и зоз румунским, а уж у Бачкей тиж зоз нємецким и сєрбским.

Руски миграцийни рухи на своєй виковней драги сивєр-юг учишлюю ше гу метастазичним струйом. Окрєм несподзиваних габох (організованого прєсєльованя, сцєканя прє войни и руйнованя), тото прєсєльованє цихє и мирнє – необачлївє. Залапя широки простор и аж у другєй його фазѣ приходзи до обєдїнєваня прєселєнцох до вєцєй стрєдкох. И вєц зоз тих нових стрєдкох знова ше идзє далєй. Нє слово о прєсєльованю цалого жительствова, алє лєм єднєй його часци, насампредз младих. На тот способ Русини охабляю шлїд за собу, оставаю жиц и у скорєйших мєстох и намагаю ше цо длужєй жиц у своїх руских островах дзє ше можу отримач у своєй вири и жиц по своих обичайох. Источашнє стабилизую и помосцнєую свою бєшєду, свою руску бєшєду зоз цудзїма примїшками, алє затримуюци єй руски дух и восточнославянски характер. Тот народ у сивєрних комитатох Угорского кральовства, нешкайшей Словацкей, наволани Руснаками[2]. То тот народ за котри Брєх констатує же вєцєй нє бєшєдує по русински, алє з єдну помишану бєшєду, цо “анї нє словацка, анї нє русинска” (– тепєрь ани по русьскы, ани по тоутськы, алє мешано говорат? и бєсєдуют?. Ужє и подєакє тоутськє слова мешаут? помєжи русьску бєсєду. И повьышшє того и слова инакь выпов дауть, на пр. докї мѣ поувногласно говоримо: молоко, чоловікь , голова, корова, дотї сєсє сєла самогласнє вымєтауть и кажуть: млєко, чоловікь, глєва, крєва и т. д.) То тот народ, цо на ньго зоз

страхом указує Антал Годинка у часу скраваня новей Европи по Першей шветовой войны, же кед території рускей жеми останю у составе Словацкей (славянскей держави), та так и други Русини преяду у наиходзацим чаше. Конкретно же препадню, асимилую ше бешедно до Словакох и же їх нова чехословацка держава “присвої“, як цо уж присвоєла и русинску жем и преложела граніцу руского жительство (медзи Русинами и Тоутами) аж на рику Уж[3].

З пременку своєї першобутней рускей жеми (Лемковщини), а уж зоз пременету першобутну бешеду под впливом и зновима бешедними пожичками у Мадярскей – нашо преселени предки духовно мощно остали обединети зоз старим крайом. Були у цудзей держави, але шлідзели пременки до котрих приходзело у їх першобутним краю. Зоз прилапйованьом Унії и вони ше духовно охранию, а ведно з тим одбраную ше як народ од неставаня. Зоз зединеньом з Римом зачували свой православни обряд а постали охрэнети од скорейших вирских прицискох, але и баржей уважовани и припознавани у новим поднебю. На тот способ потомки дакедишніх Русинох зоз своїм пресельованьом з гевтого боку Карпатох на тот бок и з уходженьом вше глібше до Панонскей ровніни помали трацели свою руску жем, меняли бешеду и пременели мено своєї першобутней Церкви. Руске чувство и руску виру змощновали, дзекуюци праве Грекокатоліцкей Церкви и Грекокатоліцкей вири. То ше непрерывно виражовало и виражує з єдного боку у велькей побожносци и вихованю у християнским духу, а з другого у чуваню руского идентитета. (...Закарпатци почали утотожнювати свій обряд з своє вірою, а виру з національністю. Для них їхня Церква стала “Руською Церквою“, а віра схидного обряду – “Руською Вирою”)[4]

На одредзених територіях барз часто тот релігійни дух надрастал руски народни-націонални дух – цо ше манифестовало у націоналним затрацованю, однародзованю лебо націоналним неставаню – асиміляції. Тот процес виражени насампредз при рускей популяції, у єй виковней селідби на юг од часу кед вира, односно Церква место наднаціоналней інституції постава державна-державотворна и ведно з державу образує и виховує народ у державотворним, односно державним духу. Уж “присвоєни” Русини (Руснаки) часточне поставаю по духу Поляки, Мадяре, Румунс, Словаци. Русини як старобивателе Киевскей Руси, цо остали жиц на своєї споконвичней жеми под панованьом Москальох-Русиянох наволани Малорусами, тримани за прости и непросвищени народ, котри треба однародзиц и претвориц (асимиловац) до Русиянох.

Виковне матеріяльне и духовне рабство руского народу на своєї рускей жеми и на завжатих руских жемох по неставаню Галицко-Волинского кральовства з боку Литванох, Полякох, Австриянцох и Мадярох – одражело ше найбаржей на руски націонални живот. Найвекша часц руского жительство на своєї споконвичней території націонално ше препородзує и прилапює нове мено Українці, а свою жем навоує Україна. Часц истого народа у дияспори, кед тот препородни дух залапя други велі народи у Европи, под Поляками, односно Австриянцами, Мадярами, уж “присвоєни” и з акултувованима, а за свой народ одродзенима и безорентованима пединцами предняками, уключени до розлично идейних організаційох – боря ше медзисобно за першенство у своїм народзе и прихильносц державотворней политики держави у котрей жию. У преваги про польска, про мадярска, про русийска ориентация, котра ше зводзи насампредз на предняцтво при своїому народу у дияспори и його ориентованя у націоналним опредзеленю, односно прихильносци держави у котрей ше жиє. Шицко тоти идеологійни борби прихильнікох русофилскей, мадяронскей и українофилскей ориентации[5] константно стваряли баламути и безорентацийносц при звичайному народу, цо насампредз поспишовало неставанє дияспори як часци етносу споза граніцох держави матки. (И matka як така правно непостої, бо и єй жительство, у Царскей Русії, лем “присвоєни” Малоруси, цо маю постац, асимиловац ше до Русох!!!)

Ми, односно нашо предки, Русини уняти шлебодней селідби, котри ше як найдавніши и перши спуцели найдалей од матичночо ядра своего народу, а розвивали и ширели ше оддалени од баламутох акултурованих преднякох, на новим подручу под духовну охрэну представителюх своего народа зоз Мукачевского владичества, а руского горнього краю и познейше Крижевацкого владичества зоз своїма духовними предняками – предлужую свой руски традиційни живот у духу Христовей Грекокатоліцкей церкви. За німа остали руски горні краї на котри ше часто врацали кед им хлеб души недоставал и дзеци требало поучовац як ше ма чесно християнски жиц и здобуц основну писменосц и просвищеносц, необходну у каждодньовим живоце.

Габа просвищеносци и національного препороду залапя и наших Русинох и ту у Южней Угорскей[6] зоз малим запожненьом у одношеню на други европски народи, але источашне з гевтима, цо ше нашли под цудзими панамы цо руски народ “святтали” и тримали уж за свой, бо так сцели и могли. Требали Русини постац щешліви же их вельки народи сцу за своїх!?

Зоз утвердзованьом своєї рускей националней драги за будучносц, зоз снованьом РНПД 1919. року, дакедишні Рутхен австроугорски, а Руснак уж спрам своєї бешеди и Грекокатолицкей вири и Рускей Церкви, а спрам свідомосци и националней орієнтації же нешкайши Русини и Українці цагаю корені од заєдніцких предкох – Русинох и же су у сучасносци исти народ з двома менами – рушел до своєї будучносци операючи ше на народну традицію, не одрекаючи ше своїх кореньох, своего походзеня и припаданя гу своїм предком котри остали жиц и жию розшати у вецей жемох и державох зоз своїм ядром у України – свідоми же и вони у Краљовини Сербох, Горватах и Словенцох годни обстац, годни ше отримац и далей ше розвивац кед буду свою моц черпац зоз своего национального жридли, як цо по тєраз вше робели и їх предки.

Од трасованей нашеї националней и культурней драги прешло уж вецей як 80 роки. На тей драги двацєцрочного национального змощьованя, штерацєцпейрочного обновеного препороду и розвою и дзєщєцрочного шпотаня и газлованя по значних культурних здобуткох и политизованя националней политики – вошли зме до трєцого милєнїюма з надїю, же зме мудрейши и же будзєме знац баржей почитовац завит своїх предкох.

* * *

Материялне богатство Южноугорски Руснак змагал у мочарней жеми медзи незагацєнимима риками Дунаєм и Тису, у найнїзшеї жеми Кулянакого панства, а на пустари Вельки Керестур. Свою духовну моц, виру християнску, виру до Бога, як часц єства ношел зоз собу и пренєс ю и ту на тоту цудзу жем цо, спрам контракта о насельованю, постала його. Руснак на новей своєї жеми у цудзини, оддалєни од своїх розшатих братох на тисяч километрової драги и “простей дражки од Перемишля до Лївова“, та и Кракова, Бардийова, Пряшова, Медзилаборцох, Порачу, Кошицох, Михальовцох, Вайдачки, Мишколца, Мучєня, Герембєля, Надькалова, Гейокерестура, Шайопетриня, Червєнова, Мукачєва, Горинчєва, Буди, Макова и “Шафранового лєса” аж по Керестур, ище полни 30 роки удомйовал шицких своих братох цо на поволанку штирох дзвонох з Керестурскей древєней церкви сциговали на Вельки, Пап шор, Маковски, Капушани и Циглашор и починали обрабляц Медєш, Брєстовец, Сейки и Сєлицє... Примали их до своего нового дому од шерца и з радосцу, а дознавали вистки о своих братох и родичох, родзинох, цо драгом на юг застановєли свой ход. Очи Керестурцох були унапрямєни на Руски горні краї, запатрєни до неба и зоз молитву на устох очековали Божи благослов, духовнє окрипєнє и помоц од своего Мукачєвского владичєства. Подпадли под Калочскє надвладичєство, алє очи им вше були запатрєни на Мукачєво, на своих єпископох, на Марияповч...

Сцигли до Керестура од вшадзи. И зоз нешкальшеї польскей Лємковщини, заходней України, Галичини, Подоля, Сивєрней и Восточней Словацкей, Сивєрней Мадярскей, Закарпатя и сивєрней Румунскей. Сцигли зоз своего споконвичного руского краю спод власци Полякох, Австриянцох, Мадярох, Русиянох... Зоз своєї давєндавней Руси, перше Киевскей, а вєц Галицко-Волинскей, своєї Лємковщини и нашенє Лємковскє и свою бєшєду змишали зоз бєшєду сушєдних народох Полякох, Словакох, Нємцох, Мадярох, Румунох... Своєчасово, кєд нашим найдавнєйшим предком опасносц грожелє од Азийских племенох и кєд охрєну мала твориц обєдинєна моц народох, приятельста и союзи шє творєли зоз краљовскимє жєнїдбамє и принцєзкимє одаванкамє – таки традицийни малжєнства наставали и медзи мадярскимє краљовскимє двором и владающимє плємством. Тоти родзински вязи, поспишовали прєсєльованє народох з єдного на други бок Карпатох, як цо и воєни зражєня, та и сєлянски бунти цо допомагали прєсєльованє и сцєканє народу з єдного краю до другого лєбо аж з єднєй держави до другєй. Нашо предки уж у чашє приходзєня Мадярох жили и з єдного и другого боку Карпатох, а прєсєльованю на юг допомогли з єдного боку, як змє гварєли, и союзи и родзински вязи, а тиж и нємири, воєни зражєня, фєудални сєлянски повстаня, вирска нєтолерантносц и ошлєбодитєльна война Мадярох и Русинох под Ферєнцом II Ракоцийом процив Габзбургох. Резултат тих подїйох то нови прєсєльованя до ище южнєйших, мєнєй населєних мєстох дзє шє могло мирнєйше жєм обрабляц и без страху жиц.

Як приклади таких союзох и династийних вязох спомнємє одаванку дзивки кїєвского князя Володимира

Велького Премислави зоз племеником родзину угорского краля Штефана I князом Вашоли. Двоє синове того князя жили од 1034-1046. року у вигнанстве у Києву. Єден з нїх, краљ Андрий I, оженел ше з дзивку Ярослава Мудрого Анастасию-Агмунду. “Вплїв Киевской Руси на угорски кральовски двор и на културни та и религийни живот Мадярской помощнети под час владаня краля Андрия (1046–1060) та його сина Саламона (1063–1074)[7]”. За тот час спрам малярских историчарох маме зазначене и перше векше пресельованє Русинох на територию историйней Мадярской, приходзєня мисионерох, преширеньом и орґанизованьом религийного живота на Закарпаттю. Слово о Свято-Миколаєвским манастире ОО. Василянх на Чернечей Гори при Мукачеве, цо уствари зачатки Мукачевской епархії.[8]

При спомнутих малженствох окончовани значни пресельованя бо з доставаньом талу требаło привесц и народ же би обраблал достати краї и з плаценьом обовязкох стварял богатство за своїх панох.

До значних пресельованьох приходзи и под час Федора Корятовича и численого насельованя Русинох до Нового места под Шатором, односно до Южного Земплину, Ужского и Береговского жупанії.[9]

Шицко по тєраз зме спомли з цильом, же би зме похопели обставини у Карпатским базєну, та и живот, пресельованє и рухомосц наших предкох, їх вше интензивнейшого ширєня у напрямє сивєр – юг, забєранє вше ширшого пространства, утопйованя и затрацованя (однародзованя), дочасного обєдиньованя у дзєпєдних местох, прєходних пунктрох з котрих знова рушали колони висєленцох до новєй „обєцанєй жєми“, накардзи ше зявєли безпєчнейши обставини и оможлївєнє перше илєгалнє, а вєц и лєгалнє насельованє. Такє остатнє пресельованє до Южнєй Бачки, прєйг вєцєй пунктох ушлїдзує 1751. року з Михалом Мункачийом до Велького Керєстура и Петром Кишом 1763. року до Руского Коцура.[10]

Прєходни пункти, уствари постали зазбєраюци парохії зоз своїма числєними филиялами. Маюци, з тєй нагоди у оглядзє центри, прєйг котрих ше насельовало житєльство до Абаю, Боршоду и Южного Земплину, а дзєпєдни и южнєйше, та аж и до Стрєднєй Бачки, спомнємє шлїдуюци места: Порач, Вайдачку, Руску Гадню, Абод, Мучєнь, Герємбєль, Гєйокєрєстур, Шайосєгєд, Буд, Мако... Мєста до котрих ше насєлєло рускє житєльство у тим краю було вєльочислєнє. Наприкард у чашє кєд насельовани Мучєнь тот край на прєходзє зоз XVI на XVII сторочє, а и у чашє народноошлєбодитєльнєй борби под час Ферєнца Ракоция II, а и прє вимсцєнє австриянского войска над куруцами, вояками-повтанїками, мєдзи котрима було правє найвєцєй Русинох, приходзи до висєльованя русинского житєльства (сцєканя, прєсєльованя) до новоошлєбодзєних крайох од Туркох. У Боршоду, у тим чашє були нєнасєлєни-пусти 103 валали и пустари и до нїх ше присєлює нє малярскє житєльство зоз сивєрних крайох. У историй Мучєня записанє же ше його житєлє присєльовали зоз кошицкого краю, Ироти, Ракаци, та и же ше гарли як вода и зоз Польскєй.[11]

Зоз малярской историй и дємографії мнє нє були доступни дєтально утвєрдзєни миграцийни габи нє малярского, односно тотского (славянского) житєльства на територию Мадярского кральовства и Габзбурзкєй Монархії. Миграцийни рухи лєм загально спатрєни, а подрєбносци ше утвєрдзує аж кєд ше пишу дєтальни монографії городох, местох и валалох и кєд ше прєучує походзєнє житєльства. Прєто же живот єдного народа шлїд о сєбє охаблал у местох дзє жил, даваюци мєна своїому краю, валалу, риком, брєгом, часцом хотара, та и сам доставал своїю прєзвиска по краю и валалу одкаль прєсєльовал – и ми, хаснуюци ономастику и топонимию, укажємє на вязу прєзвискох при Руснацох–Кєрєстурцох зоз мєстами и крайом дзє вони лєбо їх прєдци жили скорєй присєльованя до Велького Керєстура. Слово о приходзєню и прєсєльовану Руснацох, а нє о їх походзєню!

Наука утвєрдзєла же Русини/Руснаци по походзєню Лємки и же жили на своїй автохтонєй території, котра залапє часци нєшкаркєй Польскєй, України и Словацкєй. И же ше гу житєльству на тот бок Карпатох новє житєльство констатно присєльовало од X–XI сторочя и спушовало ше спрам югу до карпатскєй ровнїни, односно до нєшкаркєй Словацкєй, Мадярскєй, Закарпатя, Румунії, Югославїї, Горватскєй, Боснєй и Герцєговини, та аж и до Македонїї.[12]

*

Жє би зме нє уходзєли до дєтальох, як илустрацию миграцийних цєкох руского житєльства – сивєр-юг, прикардамє два вєкши таблїчки прєзвискох Мучєнских[13] и Кєрєстурских парохиянох. А як вязу двох крайох и

державохла укажеме на прикладу валалола Порача и Завадки, до котрих жителе з гевого боку Карпатола, з околини Нови Тарг, населеньола Шляптова, Явирки, Билей Води и Чарней Води ище 1277. року приселюю до Спишского краю и оталь ше далей приселюю.[\[14\]](#) Презвиска людзола зоз тих валалола находитме у Мученю и у Керестуре, а ест и достати презвиска од тих двола валалола. Наприклад то: Порацки, Парацки, Завадки, Врabelь, Трайцар, Гарди, Крайняк, Тимко, Кандрач, Колесар, Волчко... (Опатри Додаток I и Додаток II.)

Додаток I

ПРЕЗВИСКА И ТОПОНИМИ КЕРЕСТУРСКИХ ПАРОХИЯНОХ

ПРЕЗВИСКО	ТОПОНИМ	ЦО Є?	КОМИТАТ	ДЕРЖАВА
Абоди, Абодї, Абогай, Абодяй	Абод	Валал	Абауй	Мадярска
Арновски	Арнов	Валал	Абауй	Мадярска
Бабаи, Бабяньски	Баба, Бабонь	Валали	Унг, Абауй	Україна, Мадярска
Бараняи	Бараня	Валал	Унг	Україна
Берег	Берег	Валал	Унг	Україна
Бесерминї, Бесерминьски	Бесерминь	Город	Гайду	Мадярска
Бодваї, Бодвански	Бодва	Рика	Абауй	Мадярска
Бики, Бичаншки	Бик	Гора	Абауй	Мадярска
Вадаски, Вадаси, Вадацки	Вадас	Валал	Боршод	Мадярска
Вашаргелї	Вашаргель	Город	Боршод	Мадярска
Венчелай, Венцели, Венчель, Венчельовски	Венчело	Валал	Саболч	Мадярска
Виннаи, Винаи	Винна	Валал	Унг	Словацка
Виславски, Вислаи	Вислава, Висло	Валали	Шариш, Боршод	Словацка, Мадярска
Гайду	Гайду	Обласц	Гайду	Мадярска
Гадняньски, Гадняї	Гадня	Валал	Боршод	Мадярска
Гарадняи	Гарадня	Валал	Абауй	Мадярска
Гебус	Гебе	Валал	Сатмар	Мадярска
Герембелї, Герембельский	Герембель	Валал	Боршод	Мадярска
Добрай, Добраи	Добра	Валал	Земплин	Словацка
Дивиньски,	Дивинь	Валал	Боршод	Мадярска
Еделинї, Еделински	Еделинь	Валал	Боршод	Мадярска
Емедски, Емеди, Емейди	Емед	Валал	Боршод	Мадярска
Ердель	Ердель	Обласц	–	Румунія
Жаданї	Жадань	Валали	Абауй, Земплин, Сатмар	Словацка, Мадярска, Румунія
Загорски	Загор	Валал	Унг	Словацка
Зебегняї	Зебегня	Валал	Земплин	Словацка
Зубко, Зупко	Зубодь	Валал	Боршод	Мадярска
Каменицки	Каменец	Валал	Земплин	Словацка
Кашаї	Каша	Город	Абауй	Словацка
Кашовски	Кашов	Валал	Абауй	Словацка

Керестури, Керестурски	Керестур	Валали, пустара	Абауй, Боршод...	Словацка, Мадярска
Колбас	Колбасово	Валал	Угоча	Україна
Куровски	Куров	Валал	Спиш	Словацка
Курта, Курти	Курт	Валал	Боршод	Мадярска
Липчаи	Липча	Валал	Мараморш	Україна
Легки	Лег	Валал	Абауй	Мадярска
Макаї, Макай, Маковски	Мако	Город		Мадярска
Маковицки	Маковица	Край	Шариш	Словацка
Малїк	Малї	Валал	Боршод	Мадярска
Мартонї	Мартонї	Валал	Абауй	Мадярска
Мункачи	Мункачево	Город	Унг	Україна
Мученьски	Мучень	Валал	Боршод	Мадярска
Няради, Нярацки	Нярад	Валал	Боршод	Мадярска
Орос	Орос, Ороси	Валали	Саболч, Шарис	Мадярска Словацка
Пастовници	Пастов	Валал		Мадярска
Петри	Петри	Валал	Боршод	Мадярска
Петроци	Петроц	Валали	Земплин	Словацка
Радванї	Радвань	Валал	Земплин	Мадярска
Ракацки	Ракаца	Валал	Боршод	Мадярска
Русковски	Русков	Валал		Словацка
Сендрак.Сендерак	Сенд	Валал	Боршод	Мадярска
Сентпетери	Сентпетер	Валал	Боршод	Мадярска
Сегеди	Сегед	Валал	Боршод	Мадярска
Салонтаї	Салонта	Валал	Боршод	Мадярска
Салонски	Салона	Валал	Боршод	Мадярска
Тарди	Тард	Валала		Мадярска
Уйгелї	Уйгель	Валал	Земплин, Берег, Угоча	Мадярска. Україна, Мадярска
Физери	Физер	Валал	Абауй	Мадярска
Штефура	Штефуров	Пуста	Шариш	Словацка

Додаток II

ПРЕЗВИСКА У МУЧЕНЮ СПРАМ МЕСТОХ ПОХОДЗЕНЯ ЖИТЕЛЬСТВА

– Населени места, валали и пустари (топоними) у комитатох дзе жило

грекокатолицке жительство –

Число	ТОПОНИМ	ПРЕЗВИСКО	КОМИТАТ
1.	АРНОТ(В)	АРНОВСКИ	БОРШОД

2.		АРНОСКИ	
3.	БАБА	БАБАИ	БОРШОД
4.	БАКА	БАКО(В)	САБОЛЧ
5.	БОГДАН	БОГДАН	МАРАМАРОШ
6.	БОД	БОДИ	АБАУЙ
7.	БОДОЛО(В)	БОДОЛОВСКИ	БЕРЕГ
8.		БОДОЛОЦКИ	
9.	ВАДАС	ВАДАСКИ	АБАУЙ
10.	ВЕРЕШ (Вагаш)	ВЕРЕШ	АБАУЙ
11.		ВЕРЕШНЯК	
12.	ВИСЛАВА	ВИСЛАВСКИ	ЗЕМПЛИН
13.		ВИСЛАИ	
14.	ВИСЛО(О)	ВИСЛОВСКИ	АБАУЙ
15.		ВИСЛОЦКИ	
16.	ВИШНЬО(В) (Гайду)	ВИШНІЦКИ	ГАЙДУ
17.	ГРУБИ	ГРУБИ	ЗЕМПЛИН
18.	ГАДНА (Руска)	ГАДНАИ	АБАУЙ
19.		ГАДНЯИ	
20.	ГАЛВАЧ	ГАЛВАЧИ	БОРШОД
21.	ДИВИНЬ	ДИВИНСКИ	БОРШОД
22.	ДОРОГ (Гайду)	ДОРОГИ	ГАЙДУ
23.	ЗАГОР	ЗАГОРСКИ	УНГ
24.	КАЗИНЦ	КАЗИНЦИ	БОРШОД
25.	КАРОЛЬ (фалва)	КАРОЛЇ	ЗЕМПЛИН
26.	КАША	КАШАИ	АБАУЙ
27.	КИШ ИДА	КИШИДА	АБАУЙ

28.	КОВАЧ (Baran)	КОВАЧ	АБАУЙ
29.	КУПА	КУПАИ	АБАУЙ
30.	ЛАДАНЬ	ЛАДАНі	САБОЛЧ
31.	ЛАЦ	ЛАЦКО	ЗЕМПЛІН
32.	МАЛІНКА	МАЛИНКО	БОРШОД
33.		МАЛІНКО	
34.	МАРТОНИ	МАРТОНСКИ	БОРШОД
35.	МАТИСОВА	МАТИС	ШАРИШ
36.	МИКЛОШ (Надь)	МИКЛОШ	БЕРЕГ
37.	МИХАЛКО	МИХАЛЬКО	ЗЕМПЛІН
38.	ОНД	ОНДКО	ЗЕМПЛІН
39.		ОНДО	
40.		ОНДЬО	
41.	ПАЛОЧА	ПАЛОЧА	ШАРИШ
42.		ПАЛОЧАИ	
43.	ПАЛФАЛА	ПАЛФАЛСКИ	БЕРЕГ, БОРШОД
44.	ПЕТРИК	ПЕТРИК	ЗЕМПЛІН
45.	ПОРАЧ	ПОРАЦКИ	СПИШ
46.	РАГАЛЬ	РАГАЛІ	ГЕМЕР
47.	РАКАЦА	РАКАЦКИ	БОРШОД
48.	РЕГЕЦИ	РЕГЕЦКИ	БОРШОД
49.	РУСКА (Гадна)	РУСКАИ	БОРШОД
50.	РУСКО(В)	РУСКОВСКИ	АБАУЙ
51.	САСФА	САСФАИ	АБАУЙ, БЕРЕГ
52.	СЕКЕЛІ	СЕКЕЛЬ	САБОЛЧ
53.	СИЛАДЬ	СИЛАДІ	САБОЛЧ

54.	СОЛНОК	СОЛНОЦКИ	АБАУЙ
55.	СТАНКОВЦЕ	СТАНКОВИЧ	ЗЕМПЛИН
56.	ТАМАШ	ТАМАШ	ГЕМЕР
57.	ТОКАЙ	ТОКАЇ	ЗЕМПЛИН
58.	ТОМОР	ТОМОРСКИ	АБАУЙ
59.	ФАНЧАЛ	ФАНЧАЛСКИ	АБАУЙ
60.	ФИГЕЛ	ФИГЕЦКИ	АБАУЙ
61.	ФИЛКЕГАЗА	ФИЛКОГАЗИ	АБАУЙ
62.		ФИЛЬКОГАЗИ	
63.	ФОГАРАШ	ФОГАРАШ	БЕРЕГ
64.	ШИМА	ШИМА	САТМАР
65.	ЯКАБ	ЯКАБКО	АБАУЙ

ЗАКЛЮЧНЕ РОЗПАТРАНЄ:

У загальніх рисох намагал сом ше указац на найзначнейши хвильки зоз живота наших предкох на їх вецей столїтним путованю на юг до Велького Керестура, дзе такой по організованим приходу організовали и свой духовни живот. Основали Грекокатолицьку парохию, чий 250 рочни ювілей нешка означуєме, а неолдуга збудовали и Грекокатолицьку Церку, чийо поджемни остатки ище и нешка очекую будучи генерациї, же би їх ошвицело слунко трецого милениума.

По нешка у Керестуре народзени и кресцени вецей як 40.000 парохияне, од котрих коло 10 000 виселели з валалу до Шайкаскей, Сриму, Славонїї, Европи, Америки, Австралиї... Виховани 250 генерациї парохиянох. То дванац поколеня Керестурцох вихованих у руским и християнским духу у Рускей Вири и Грекокатолицькей Церквї. Воспитовали ше почитуюци своїх предкох, їх діла, обичаї и традицию... И вше кед им хибела подпорка и окрепене духа и души ослуговали дуркане шерца свойого народу з векшей громади гоч оддалени стотками километри од нїх. Вимали и доставали помоц, насампредз од Мукачевскей епархїї и то священїкох и учительох. И то вше по тамаль док своїх тутейших синох не вишколовали же би за нїх їх наука постала домашнї хлеб, хлеб насущни цела и души. Були то священїки: Михайло Кевежди, Иларийон Прусцики, Георгий Роси, Димитрий Попович, Осиф Кирда, Михайло Мучонї, Яков Силваши, Петро Копчай, Михайло Черняк, Михайло Фирак, та учителе: Янко Палинкаш, Ферко Кирда, Янко Надь, Янко Санїч, Петро Кузмяк, Михайло Врabelь, Василь Каменца, Дюра Манойло, Михайло Поливка, Константин Петригала... У наїходзацих рокох сциговала нам помоц и од других културних діячох: театралних, музичних, хореографох, та наукових роботнїкох...Очи Керестурцох и їх преднякох вше були запатрени на свой Ужгород, на Мукачево, на Лївов, гу своїм споконвичним кореньом. Але треба ту надпомнуц же ше у своїх културних потребох вше обрацали организациейом котри потримовали културне єдинство зоз братами на восточним боку Карпатох. Пправе до тих своїх горнїх руских крайох посилали и своих синох же би там змогли знане и окрипели свою душу. И прилапйовали знане своих синох, прилапйовали их поради и ратовали ше у каждой хвильки цо вецей могли.

Накадзи ше нагадли перши векши можлівосци, отец Дюра Биндассин керестурски а студент ужгородски, та катехета, цо у змадаризованей керестурскей школи єдини з дзецми бешедовал по руски, zorganizовал руску интелігенцію и народ и коруновани Народни собор 2. Юлія 1919. року зоз снованьом РНПД. Овиковичена розвойна културна драга, унапрямени национални розвиток, а шицко з цильом очуваня свойого руского идентитета и руского єства.

Священік Дюра Биндас, владика др Дионизіє Няради и др Гаврііл Костельнік були „руска сята тройца” оживотвореного нашого национального препороду. Шицки троме були синове Керестура, але зоз шветовима поглядами до будучности вельких народох и нас ту затрачених и малочислених. Свойо знане черпали з руских жридлох, школовали ше у руских горніх крайох и як синове свойого народа врацали свойо длуство потомком своїх предкох на Горніці стараючи ше о ніх як о їх душох так и жемному животу и напредованю у новей оцовщини. Др Г. Костельнік жил и робел у Лівове, др Д. Няради и у Пряшове и Хусту, а отец Дю. Биндас цали свой живот подредзел задатком и ділом РНПД и бул наймоцнейши слуп нашого духовного, културного и привредного росту.

Утвердзена драга нашого културного розвою пред 80 рокама по нешка зоз велькими закладанями и ангажованьом духовних и шветових діячох принєсла и очековани плоди: чесних людзох и християнох, вельочислену интелігенцію, добрих майстрох и вредних земледілцох и цо барз важне свидомих Руснацох.

Горні руски краї и потомкох наших заєдніцких предкох, у остатніх 80 рокох, залапели рижни дружтвени, политични и вирски (религийни, духовни) події. Державна политика “присвойованя” Русинох и їх одвойованя од своей векшини, приписуюци им “виковну вирносц” и автохтоносц поспишела асиміляцию руского народу у Польскей, Мадярскей, Словацкей и Румунії. Як цо своєчасово з боку Австроугорскей неможлівене обєдиньованє штирох Грекокатоліцких епархийох до Галицкей митрополиї и духовне обєдиньованє истого народа, але напроцив їх подредзованя каждой держави понаособ – у велькей мири витворени и очековани резултати, а то неставанє руского народу у тих жемох. Прето, кед маме того на розуме, а пред очми нам недавни події и у нашим народзе, мушиме буц осторожни и знац же наш народ ту у своей оцовщини Югославиї и Горватскей – дома, але вон не автохтони дзиви младнік, не самобутна самошейка, але прєсадзени, култивовани и виховани дуб зоз глібшим и богатшим кореньом од коруни, бо и нашо конари пилели рижни неволї и асиміляция у крайох дзе жиєме.

-
- Под поняцом „Керестурски парохияне“ подрозумюєм коло 40. 000 народзених и кресчених жительох Керестура як и значне число приселеного жительствова цо постали члени Грекокатоліцкей парохії.
 - Под поняцом “Горні руски краї” подрозумюєм: а) Лемковщину и Галичину одкаль прєсельовало руске жительство на южни бок Карпатох и б) Закарпатте, до котрого учишлоєме шицки руски краї за Карпатами, котри по 1818 р. творели єдну церковну цалосц, а то Мукачевску епархию. Ту спада: 1. Карпатска Україна, односно Закарпатска обласц, котра 1945 року вошла до составу УРСР, 2. Затисє, котре по Першей шветовей войни остало у составе Румунії, 3. Потисє, котре по Першей шветовей войни остало у составе Мадярскей, и 4. Пряшивщина, котра од 1919 року приключена гу Словацкей. (По А.В. ПЕКАР, ЧСВВ, Нариси исторії Церкви Закарпатя.)

(Ище дзєпєдни династийни и родзински вязи медзи Україну и Мадярску)

Дзівка велького князя Святополка Изяславича одала ше за угорского князя Алмаша.

Дзівка Володимира Мономаха Євфимия одала ше за угорского краля Кальмана I. Євфросиния, дзівка велького князя Мстислава I Володимировича, була супруга краля Гези II

До интензивнейших и рижнобочнейших вязох з Мадярску приходзи у чаше иснованя Гаялицко–Волинскей держави. Тєраз тоти вязи не наставали лєм пре числени малженства предстванікох з обидвох управяцких династийох, але и пре взаїмни прєтензиї на кральовски титули и династийни войны. Окреме ше таки борби водзели у цалим XIII

сторочю пре владане з Галичину, окреме под час княза Данила.

Дальши вязи и контакти шлїдза под час забераня ГВК з боку Литванїї, та прерсельованя и приходзеня Ф. Корятовича до руских крайох з Мадярами завжатих територїях у XIV сторою, та вязох Б. Хмельницького з Трансилваскима князми Ракоция I и Ракоция II.

-
- [1] Д. Державник: Слідами предків, НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам, число 12 од 1931 и числа 1. и 3. Од 1932., Львів, 1931, 1932.
- [2] А. Годинка: Утцюзнина, газдуство и прошлость Южно-Карпатських? Русинуве”, Nyiregyhazi Foiskola, Ukran es Ruszin Filologiai Taszek, Nyiregyhaza, 2000 бок 14.
- [3] А. Годинка: Утцюзнина, газдуство и прошлость Южно-Карпатських? Русинуве”, Nyiregyhazi Foiskola, Ukran es Ruszin Filologiai Taszek, Nyiregyhaza, 2000 бок 15.
- [4] А. В. Пекар, ЧСВВ: Нариси історії церкви Закарпаття”, Том I, Рим–1997–Львів, бок 20.
- [5] Б. Врањешевїћ: Русини у борби за национални опстанак 1848–1890. године, Из историје војвођанских Русина до 1941. године, Н. Сад, 1977. године, бок 69.
- [6] Н. Гаћеша: Русини између два светска рата, Из историје војвођанских Русина до 1941. године, Н. Сад, 1977. године, бок 126.
- [7] В.П. Трощински, А.А. Шевченко: Українці в світі“, Том 15, Видавничий дим “Альтернативи”, Київ, 1999., бок 206.
- [8] А. В. Пекар, ЧСВВ: Нариси історії церкви Закарпаття”, Том I, Рим–1997–Львів, бок 15.
- [9] М. Попович: Ф. Корятович - русински войвода, Русинска оброда, Пряшов, 1993, бок 73.
- [10] М. Жирош: Бачванско-сримски Руснаци дома и у швецѣ, Т. I, Грекокатолицка парохия апостолах Петра и Павла, Н. Сад, 1997.
- [11] Др М. Їоббать-Жирош, Мучень у прешлосци и терашньосци, Руски календар за 2001. Рок, НВУ “Руске слово“ Н. Сад, 2000, бок 134.
- [12] Ю. Г. Гошко: Населення Українських Карпат XV-XVIII ст., Наукова думка, Київ 1976.
- О. Мицюк: Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Руси, Накнадом автора, Прага, року 1938.
- М. Попович: Ф. Корятович - русински войвода, Русинска оброда, Пряшов, 1993.
- М. Жирош: Три миграції Русинох на території нешкальшей Югославиї, Народни календар 1992, Руске слово, Нови Сад, 1991, боки 72-92.

[13] М. Йоббать-Жирош, М. Жирош: Цо мученьски (Мадярска), керестурски и коцурски (Югославия) презвиска и назвиска бешеду, Култура украинских Карпат, Ужгород, 1994, боки 603-616.

[14] S. Hanuscin: Porac, Slovakia, веб сайт вяза.